

Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2010:7

Möjlighet till begravning i Svenska kyrkan för den som utträtt ur Svenska kyrkan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2010:61 om möjlighet till begravning för en person som har utträtt ur Svenska kyrkan. I motionen föreslås ett tillägg i kyrkoordningen med innebörden att begravningsgudstjänst enligt Svenska kyrkans ordning får firas för någon som är döpt men har lämnat Svenska kyrkan och som har önskat en begravningsgudstjänst enligt Svenska kyrkans ordning. Det föreslås även ekonomisk reglering rörande en sådan situation.

Utskottet anser att den gällande ordningen fungerar bra. Den innebär att kyrkoherden avgör om en begravningsgudstjänst får firas enligt Svenska kyrkans ordning för en som inte tillhörde Svenska kyrkan. Gudstjänstutskottet avvisar i sitt yttrande över motionen ytterligare regleringar gällande denna fråga. Kyrkorättsutskottet har några anmärkningar mot de föreslagna ändringarna och avstyrker förslaget med hänvisning till dem. Ekonomi- och egendomsutskottet föreslår av dessa skäl avslag till motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:61.

Motionens förslag

Motion 2010:61 av Dag Sandahl, Möjlighet till begravning i Svenska kyrkan för den som utträtt ur Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att 42 kap. 9 § ska ha följande lydelse:

- 9 § Dödsboet har rätt till begravningsgudstjänst i den församling som den avlidne tillhörde, om inte synnerliga skäl hindrar det. Någon avgift får inte tas ut.

En begravningsgudstjänst får firas när någon som är döpt men lämnat Svenska kyrkan har avlidit, om detta varit den avlidnes önskemål. En avgift utöver vad som motsvarar clearingavgiften får inte tas ut.

En begravningsgudstjänst får även firas när någon som inte tillhörde Svenska kyrkan har avlidit, om det finns särskilda skäl och är förenligt med den avlidnes önskemål. Då får en avgift tas ut.

Beslut om att fira begravningsgudstjänst fattas av kyrkoherden, som även får uppdra åt någon annan präst i församlingen att besluta. (SvKB 2002:9)

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2010:61 i Ln 2010:9y. Yttrandet bifogas som *bilaga 1*.

Yttranden från andra utskott

Gudstjänst- och Kyrkorättsutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över motionen.

Gudstjänstutskottets yttrande G 2010:3y bifogas som *bilaga 2*.

Kyrkorättsutskottets yttrande Kr 2010:4y bifogas som *bilaga 3*.

Bakgrund

Bestämmelser om begravning och begravningsgudstjänsten finns i 24 kap. i kyrkoordningen. I 24 kap. 7 § som har rubriken *Begravningsgudstjänst för den som inte tillhörde Svenska kyrkan* står att även den som inte tillhörde Svenska kyrkan i vissa fall får begravas enligt Svenska kyrkans ordning. Vidare hänvisas till 42 kap. 9 §. Denna paragraf där motionären nu önskar ett tillägg lyder:

9 § Dödsboet har rätt till begravningsgudstjänst i den församling som den avlidne tillhörde, om inte synnerliga skäl hindrar det. Någon avgift får inte tas ut.

En begravningsgudstjänst får även firas när någon som inte tillhörde Svenska kyrkan har avlidit, om det finns särskilda skäl och är förenligt med den avlidnes önskemål. Då får en avgift tas ut.

Beslutet om att fira begravningsgudstjänst fattas av kyrkoherden, som även får uppdra åt någon annan präst i församlingen att besluta.

I kyrkoordningsskrivelsen CsSkr 1999:3, del 2 uttalade Svenska kyrkans centralstyrelse:

En annan särskild fråga gäller vigsel och begravningsgudstjänst för dem som inte tillhör Svenska kyrkan. Problem kring detta förekommer redan idag. En inte ovanlig situation är att de anhöriga begär en kyrklig begravningsgudstjänst, trots att den avlidne har utträtt ur Svenska kyrkan. Det anses då ankomma på den enskilde prästen att avgöra om han eller hon kan uppfylla ett sådant önskemål. Skäl för detta kan vara att den avlidne, kanske till och med i ett testamente, gett uttryck för sin önskan om en kyrklig begravning. Ett annat skäl kan vara att de anhöriga som begär kyrklig begravning tillhör kyrkan och att det av pastorala skäl är angeläget att tillmötesgå deras önskemål. I ett sådant fall torde det dock åligga prästen att förvissa sig om att den kyrkliga begravningsgudstjänsten inte strider mot den avlidnes vilja.

För framtiden bör regleras frågan om vigsel och begravningsgudstjänst i kyrklig ordning för dem som inte tillhör kyrkan. En utgångspunkt bör därvid vara att kyrkans ställning som öppen folkkyrka medför att sådana önskemål även från dem som inte tillhör Svenska kyrkan i möjligaste mån skall tillmötesgå. Å andra sidan skall inte den som av ekonomiska skäl har utträtt ur kyrkan även därefter utan vidare kunna få del av kyrkans tjänster. Vidare bör den visas respekt som på grund av avståndstagande från kyrkans lära inte tillhör den.

I inledningen till kyrkoordningens dopkapitel (19 kap.) berörs kontinuiteten från dopet till uppståndelsen:

EE 2010:7

I en ny födelse tas människan ut ur syndens och dödens sammanhang och förenas med Jesus Kristus för att med honom och hans folk dela korsets och uppståndelsens liv.

- - -

Samtidigt har dopet betydelse för hela livsvägen: varje dag får den som döpts leva i sitt dop och gå genom död till liv, från ofrihet till frihet. Genom dopet har människan fått Guds nåd, en nåd som bär henne hela livet och genom döden.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet avslår motion 2010:61.

Enligt gällande bestämmelser är det kyrkoherden som beslutar om begravningsgudstjänst för en avliden som inte tillhörde Svenska kyrkan. Ekonomi- och egendomsutskottet anser att denna ordning fungerar bra. Den ger kyrkoherden möjlighet att bedöma frågan utifrån pastorala avväganden.

Läronämnden konstaterar i sitt yttrande över motionen att möjligheten till begravningsgudstjänst för en person som inte tillhörde Svenska kyrkan inte är knuten till huruvida den avlidna är döpt. Det är en pastoral fråga, inte en lärofråga.

Gudstjänstutskottet anför i sitt yttrande över motionen att den enskilde på olika sätt kan manifesterar sin vilja att inte längre leva i sitt dop eller som medlem i Svenska kyrkan. Präster och församlingar förväntas visa lyhördhet, respekt och generositet när begravningsgudstjänst önskas för en avliden som inte tillhörde Svenska kyrkan. Enligt Gudstjänstutskottet bör frågan inte regleras ytterligare i kyrkoordningen.

Kyrkorättsutskottet har invändningar mot de föreslagna ändringarna i 42 kap. 9 § i kyrkoordningen och avstyrker med hänvisning till dem att den föreslagna formuleringen införs i kyrkoordningen.

Ekonomi- och egendomsutskottets samlade bedömning är att motionen ska avslås.

Uppsala den 30 september 2010

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Gusten Rolandsson, ordförande

Leena Björstedt, sekreterare

Beslutande: Ingrid Karlsson, Sigvard Olsson, Gun Eriksson, Tommy Eriksson, Mats Johansson Flygg, Jan G Nilsson, Stefan Caplan, Marcus Bernhardsson, Sten Persson, Gerd Gullberg Johnson, Peter Bernövall, Gunvor Torstensson, Birgit Friggebo och Claes Björndahl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Titti Ådén, Magnus Nilsson, Kerstin Andersson Karlsson, Carina Håkansson, Åke Löfstrand, Bertil Persson, Gunnar Pettersson, Rune Wallmyr, Jan Friheden, Dan Sarkar och Markus Nordenmark.

Biskop Ragnar Persenius har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2010:9y

Möjlighet till begravningsgudstjänst för icke kyrkotillhöriga

Läronämndens yttrande över motion 2010:61

Läronämnden konstaterar att möjligheten till begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning inte är knuten till huruvida den avlidna är döpt. Frågan om begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning för icke kyrkotillhöriga är inte en lärofråga utan en pastoral fråga.

Uppsala den 25 augusti 2010

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Lind, biskop Erik Aurelius, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Antje Jackelén, biskop Carl Axel Aurelius, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Lennart Koskinen, biskop Eva Brunne, Kajsa Ahlstrand, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets yttrande 2010:3y

Möjlighet till begravning i Svenska kyrkan för den som utträtt ur Svenska kyrkan

Till Ekonomi- och egendomsutskottet

Gudstjänstutskottets yttrande över motion 2010:61

Gudstjänstutskottet konstaterar inledningsvis att de ekonomiska konsekvenser som följer av motionärens förslag inte tillhör utskottets kompetensområde.

Utskottet reflekterar kring de teologiska och pastorala frågor som väcks med anledning av förslaget. Läronämnden konstaterar i sitt yttrande att möjligheten till begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning inte är knuten till huruvida den avlidna är döpt.

Utskottet ställer frågan i vilken mån det är församlingens plikt att begrava den som är döpt även om hon eller han inte var medlem. Motionären poängterar församlingens ansvar för människor som är döpta och lever ett kristet liv, även då dessa inte är medlemmar i Svenska kyrkan.

Dopet kan inte göras ogjort, men den enskilde kan på olika sätt manifestera sin vilja att inte längre leva i sitt dop eller som medlem i Svenska kyrkan. Det viktiga är alltså att det finns en lyhördhet för orsaken till att den avlidna vid dödsfallet inte var, eller aldrig har varit, medlem i Svenska kyrkan. En generös och respektfull hållning till den avlidnas och de efterlevandes önskemål kan förväntas av präster och församlingar. Dock bör detta inte ytterligare regleras i kyrkoordningen.

Uppsala den 29 september 2010

På Gudstjänstutskottets vägnar

Alve Svensson, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Alve Svensson, ordförande, Timmy Leijen, Sofija Pedersen Videke, Johan Blix, Maria Johansson Berg, Anna-Karin Stråle Börjesson, Johan Lothigius, Ingegerd Flock Andersson, Anna Sara Walldén, Sonja Grunselius, Fredrik Nilsson, Ola Isacson, Torbjörn Arvidsson, Christina Holmgren och Bengt Inghammar.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Åke Andreasson, Gunilla Lindén, Katarina Ramnerö Ödestad, Svante Erlandsson, Astor Karlsson, Birgit Ahlström, Mikael Mogren, Torvald Johansson, Margareta Viklund, Gerd Gabrielsson och Dag Sandahl.

Biskoparna Martin Lind och Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2010:4y

Yttrande till begravning i Svenska kyrkan för den som utträtt ur Svenska kyrkan

Till Ekonomi- och egendomsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över motion 2010:61

I motionen föreslås att 42 kap. 9 § kyrkoordningen ändras så att ett nytt andra stycke förs in i paragrafen med följande lydelse. ”En begravningsgudstjänst får firas när någon som är döpt men lämnat Svenska kyrkan har avlidit, om detta varit den avlidnes önskemål. En avgift utöver vad som motsvarar clearingavgiften får inte tas ut.”

Den så kallade clearingavgiften är inte ett vedertaget begrepp i kyrkoordningen. Avgiften är det belopp med vilket den församling som den avlidne tillhörde ska ersätta den församling där begravningsgudstjänsten har skett. Beloppets storlek bestäms av Kyrkostyrelsen.

Nu gällande andra stycke i paragrafen har följande lydelse. ”En begravningsgudstjänst får även firas när någon som inte tillhörde Svenska kyrkan har avlidit, om det finns särskilda skäl och är förenligt med den avlidnes önskemål. Då får en avgift tas ut.” De pastorala aspekterna i frågan kan lämpligen belysas i ett biskopsbrev.

Vidare saknas bestämmelse om datum för ikraftträdande.

Under återopande av vad som ovan anförts avstyrker Kyrkorättsutskottet att föreslagen formulering införs i kyrkoordningen.

Uppsala den 30 september 2010

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Karin Lindforss, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Jerry Adbo, Vanja Björsson, Jan Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Kaya Ålander, Inger Persson, Mikael Härdig, Micael Dahlberg, Stig Göran Fransson, Anders Roos, Anders Linger, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Marie-Helena Dahlberg.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Christina Andersson, Maria Lagerman, Louise Callenberg, Johan Carlsson, Lena Lindström, Thelma Olsson Bylin, Jessica Rytter, Georg Lagerberg, Anna Malmqvist, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskop Lennart Koskinen har deltagit i utskottets överläggningar.